

ARTSEN BRENGEN TERMINALE PATIENT LIEVER IN SLAAP

Euthanasie?

Geen problemen met euthanasievragen in Belgische ziekenhuizen? Niet als je de patiënt morfine en slaapmiddelen toedient zodat hij er niet meer om kan vragen. 'De patiënt was niet meteen terminaal en moest dus dertig dagen wachten', zo wordt gezegd. Toch overleed hij binnen de week.

VOORAF

Vorige week lanceerde oud-politica Jacintha De Roeck, nu voorzitter van het Humanistisch Verbond, het voorstel om ook in ons land een euthanasiekliniek op te richten. Reden: er doen zich te veel problemen voor met de toepassing van de euthanasiewetgeving in ziekenhuizen en ook in de rusthuizen, waar aanvragen afgewezen worden op de lange baan geschoven. Het voorstel kreeg veel kritiek en de vraag is of het ook echt een goed idee is om stervende mensen nog te verhuizen. Volgens sommigen doen er zich geen of bijna geen problemen voor met de toepassing van de wet. De SPA reageerde door voor te stellen artsen die de wet toepassen – die dus wel euthanasie uitvoeren, financieel te belonen. De euthanasiewet laat een opening voor individuele artsen om ethisch bezwaar aan te tekenen. In feite moeten ze dan naar een collega doorverwijzen, wat ook niet altijd gebeurt.

VEERLE BEEL

De vader van Myriam is eind vorig jaar gestorven in een regionaal ziekenhuis in Sint-Truiden. Op maandag maakte hij zijn wens naar een gecontroleerde dood in het bijzijn van vrouw en kinderen kenbaar. Op dinsdag meldde een lid van het palliatieve team van het ziekenhuis dat de artsen zijn zaak in beraad hielden en dat hij op zijn minst dertig dagen zou moeten wachten. En zo beslisten ze ook: Myriams vader kreeg dertig dagen 'bedenktijd'. 'Maar de verpleging stelde ons gelijk gerust: zo lang zou het niet meer duren, want hij had zo lang niet meer te leven. Dat stond dus gelijk aan een weigering. Alleen zeiden ze het niet in zoveel woorden. Pas toen ik aandrong, zeiden ze: "We hebben hier niemand om dat te doen". Maar over dertig dagen zouden ze het nog eens overwegen. Begrijp wie kan.' Toen de zoon van Myriam twee dagen later afscheid ging nemen, kwam hij al te laat: zijn opa was in een diepe slaap verzonken. Niet vanzelf, maar omdat zijn behandeling was stopgezet en hij in de plaats daarvan morfine en slaapmiddelen toegediend kreeg. 'O, zei de verpleegster, we mochten hem dat geven nadat zijn kleinzoon was langs geweest. O, slaapt hij al?' Ik ben daar in een *colère* geschoten! Dat er nú een dokter moest komen. Onmiddellijk. En toen was er toch één die het lef had om te komen praten. Voor het eerst.' Er ontspon zich een felle discussie bij het ziekbed. 'De dokter vroeg me of ik niet beschaamd was, dat ik zo over mijn

vader durfde te praten in zijn bijzijn. En ik geef toe dat ik grof tegen die dokter heb gedaan. Altijd maar schermen met de wet. Welke wet volgt u eigenlijk, vroeg ik hem. Die van u, die van het ziekenhuis, of die van alle Belgen? Mijn vader beantwoordde aan alle criteria. Hij had zijn vraag duidelijk en herhaaldelijk gesteld. En zij legden dat zomaar naast zich neer. Dát vond ik pas grof. Ik heb die dokter geantwoord: ú zou u moeten schamen.'

Nog steeds had Myriam op dat moment niet door dat haar vader nu wel heel dicht bij zijn levens-einde stond: 'Hij is de volgende ochtend gestorven, en ze hadden ons niet gezegd dat het ging gebeuren. Een van mijn zussen woont in het buitenland. Na de afwijzing op dinsdag was ze terug naar huis vertrokken.'

De moeder van Myriam kreeg wel een hint. 'Toen ze op donderdagavond naar huis wilde vertrekken, zei de verpleging haar dat ze dat beter niet deed. Ze is toen in het ziekenhuis blijven overnachten.'

Leif-lijn

Esther Meuwis, moreel consulente van het Centrum Morele Dienstverlening in Tongeren, volgde de zaak van nabij. 'Ik ben op dinsdag naar het ziekenhuis gegaan op verzoek van een van de kinderen. Ik heb lang met meneer en mevrouw gepraat, over zijn euthanasievraag en over hoe dat zou verlopen. Wat hij zich daarbij voorstelde. En ook over zijn afscheidsviering.'

'Hij kon zijn vraag heel goed verduidelijken. Hij had ze op papier gezet, zoals het hoort. Voor hem was het genoeg geweest. "Ik weet wanneer ik moet stoppen", zei hij. "Mijn leven is voorbij." Hij was al meerdere keren in het ziekenhuis geweest, en deze keer werd hij niet meer beter. Hij kon steeds moeilijker ademen. Hij wilde gaan in het bijzijn van zijn vrouw en kinderen. Hij wilde afscheid genomen hebben van iedereen en hij wilde dat ze er allemaal bij waren, zodat ze elkaar op dat moeilijke moment konden steunen. Hij wilde ook dat het snel gebeurde. Er moest niet te lang meer overheen gaan.'

'Ik heb ook met de kinderen gepraat en het was voor mij erg duidelijk: zij wilden het, omdat hij

het wilde. De familie ging akkoord omdat ze zijn wens wilden inwilligen. Het was zeker niet omgekeerd. Ik had er geen enkele twijfel bij.'

Toen Esther op dinsdag vernam dat het ziekenhuis 'geen dokters had' om de euthanasie uit te voeren, vertelde ze de familie dat ook andere dokters dit mochten doen. De huisdokter van de familie verklaarde zich bereid, maar had geen ervaring en voelde zich onzeker, zegt Meuwis.

'Ik heb de Leif-lijn gebeld – van het LevensEinde InformatieForum – en om assistentie van een Leif-arts verzocht. Die artsen hebben wel ervaring en we hadden snel zo iemand gevonden. In het ziekenhuis hadden ze de familie op dinsdag "veel geluk" gewenst in hun zoektocht naar andere artsen. Er blijktbaar vanuit gaande dat die niet gevonden konden worden...'

Myriam: 'Esther zei ons dat we beter konden wachten om het te vertellen tot we zeker wisten dat het we het thuis konden doen. Maar papa wilde niet meer naar huis. Hij zag op tegen het hele gedoe, met infusen en medicijnen en hoe moest het dan met de zuurstoftoediening? Toen hebben we een nieuw gesprek aangevraagd met de mensen van de palliatieve afdeling van het zieken-

huis. We wilden dat ze hun besluit herzagen. We zeiden ook dat we twee eigen dokters hadden gevonden, die het in het ziekenhuis wilden doen. Dat kon niet, zeiden ze. Niet zonder toestemming van de directie. Ze zouden er donderdag opnieuw over vergaderen.'

'En toen ik die donderdag met mijn zoon naar het ziekenhuis ging om afscheid te nemen, was hij al in slaap. Mijn zoon heeft de hele namiddag aan het bed van zijn opa gezeten. Zijn hand vastgehouden. Zijn lippen bevochtigd. Hem stukjes voorgekauwde chocolade in de mond gelegd. Zo zorgzaam. Maar zo spijtig ook, dat ze niet meer met elkaar hebben kunnen spreken, want ze hadden elkaar door omstandigheden lang niet gezien.'

Lange baan

Volgens het betrokken ziekenhuis waren de dokters 'genoodzaakt' om deze 'pijnbestrijding' toe te dienen omdat 'de toestand van de patiënt plotseling fel verslechterde.'

Kristel Smeyers, communicatieverantwoordelijke, geeft toe dat de patiënt een geldige euthanasie-aanvraag had ingediend maar zegt ook: 'Meneer was niet onmiddellijk terminaal. Hij kon gerust nog langer dan een maand leven. Zo luidde de inschatting van de behandelende arts. Dan geldt bij ons de regel dat er een maand moet verlopen tussen de aanvraag en de eventuele uitvoering.' Smeyers bevestigt ook dat de behandelend arts weigerde om euthanasie toe te passen, 'wat zijn recht is'. Maar dat daar in de loop van die paar weken 'wel een oplossing voor gevonden zou worden'. 'Wij volgen de wet, en ook in dit geval is die gevolgd.'

Niet onmiddellijk terminaal maar toch snel gestorven, hoe kan zo iets? 'Zoals ik u al zei, de patiënt is snel achteruit gegaan en toen was er geen tijd meer voor de hele procedure. De familie is daarvan ook op de hoogte gebracht.'

Esther Meuwis is niet overtuigd. 'Toen ik op donderdag in het ziekenhuis kwam, zeiden ze: "Meneer is nu in slaap, hij kan nu niet meer om euthanasie vragen". Dat vond ik niet fraai. Alsof ze het erom gedaan hadden, toch? Oké, hij wilde niet lang meer lijden en hij heeft ook niet lang meer geleden.'

'Ze schermden altijd met de wet, maar welke wet bedoelden ze? Die van henzelf, die van het ziekenhuis of die van alle Belgen?'